

Pavojingos Trakų legendos. Legenda Nr. 6: „415“

Šį kartą papasakosiu apie du rašytojus iš Trakų. Pirmasis ilgą laiką buvo garsus visoje Europoje, tačiau gyveno taip seniai, kad dauguma trakiečių apie jį nėra net girdėję, o antrasis išgarsėjo visoje Lietuvoje jau mūsų laikais, bet apie svarbiausią jo nuopelną gimtajam miestui Trakų gyventojai žino nepakankamai. O legenda bylos apie mistinę galią Trakams turintį skaičių – 415.

Trakų natiurmortas „Vakaršandien“.

Gintaras Abaravičius

Izaokas Trakietis

1533 metais Trakuose vienoje iš karaimų šeimų gimė berniukas. Šiandien šį įvykį gal ir pavadintume stebuklu, bet XVI amžiaus pirmoje pusėje taip nebuvo – karaimų bendruomenė buvo skaitlinga ir tais pačiais metais tikrai ne vienoje karaimų šeimoje gimė sūnūs ar dukros.

Kaip ir daugelis Rytų tautų, karaimai – o tais laikais juos vadino „Trakų žydais“ – buvo knygos tauta. Todėl nei tamsios ir šaltos Lietuvos žiemos, gundančios užsnūsti lokio miegu, nei darbų kupinos trumputės vasaros, kai skubėta pasiruošti atšiauriai žiemai, netrukė karaimams sukaupti valios ypač svarbiam darbui – jie mokė savo sūnus skaityti Šventąjį raštą ir pasiręgti tiesioginiam pokalbiui su pačiu Dievu. To mokėsi ir berniukas vardu Izaokas, Abraomo sūnus (Isaak ben Abraham). Mokėsi taip gerai, kad netrukus pats parašė veikalą, kuris iš naujo sutelkė karaizmo išpažinėjus, padarė didelį poveikį žydams rabinistams ir gerokai sukrėtė krikščioniškąsias Vakarų pasaulio tautas.

Sakoma, kad Abraomo sūnaus Izaoko knyga it gaisras paplito iš pradžių karaimų ir žydų rabinistų bendruomenėse, o vėliau – ir krikščionių tarpe,

todėl jo autorių pradėta vadinti Izaoku Trakiečiu (Isaac Trocensis), taip išskiriant iš šimtų kitų Izaokų, gyvenusių anuomet ar gimsiančių ateityje.

Ilgas Trakų rankraščio kelias

Lavintas karaizmo dvasia nepasitikėti niekieno nuomone, bet kruopščiai ieškoti atsakymų Šventajame rašte, o kartu gilinęsis į senąsias žydų bei krikščionių doktrinas, Izaokas Trakietis tapo teologijos eruditu ir sukūrė vieną iš pirmųjų Naujojo Testamento aiškinimų iš judaizmo perspektyvos.

Galima spėti, kad savo veikalą Abraomo sūnus Izaokas rašė ne pasauliui, bet saviškei Trakų karaimų bendruomenei, siekdamas padėti atsispirti krikščionių argumentams, nukreiptiems prieš protėvių tikėjimą. Siekdamas apginti judaistinę Biblijos aiškinimą ir įrodyti judaizmo pranašumą, jis išstudijavo ir įvardijo Evangelijų neatitikimus, o kartu nuvainikavo Jėzų, kaip žmonijai Dievo siųstą Mesiją.

Knygos, pavadintos „Chizuk Emunach“ („Tikėjimo sutvirtinimas“), rankraštį po Izaoko Trakiečio mirties 1594 metais galutiniai sudarė jo mokinys Juozapas Malinovskis, Mordehajas sūnus (Joseph ben Mordecai Malinowski, 1569–1610).

Antikrikščioniški „Tikėjimo sutvirtinimo“ argumentai buvo tokie įtikinami, kad iš karto pra-

dėti laikyti geriausiu Senojo ir Naujojo Testamento aiškinimu, visiškai nuginkluojančiu krikščionių misionierių, siekusių atversti judaizmą išpažinėjus.

Vis dėlto ši judaizmą ginanti knyga buvo karaimiškos kultūros tekstas, todėl tradiciniai rabinai iš pradžių priėmė jį šaltai. Pavyzdžiui, Manoelis Dias Soeiro (1604–1657), atidaręs pirmąją hebrajų spaustuvę Amsterdamo, atsisakė spausdinti „Tikėjimo sutvirtinimą“, nors galėjo tai padaryti jau 1626 m.

Tai nesutrukdė Izaoko Trakiečio kūriniui užkariauti pasaulį – jis plito gausiose hebraiškai skaitančiose Europos bendruomenėse rankraščio pavidalu, o netrukus jį savo religinėms reikmėms ėmė verstis ir ispanų (1621 m.), vokiečių (1633 m.), olandų, prancūzų bei portugalų kalbomis kalbančios žydų bendruomenės.

Ugningos Šetono strėlės

Pirmą kartą rankraštis „Tikėjimo sutvirtinimas“ kartu su vertimu į lotynų kalbą buvo išspausdintas tik XVII amžiaus antroje pusėje – 1681-iais išleistoje knygoje „Ugningos Šetono strėlės“ („Tela Ignea Satanae“) jį kartu su kitais tekstais publikavo vokiečių mokslininkas Jonas Kristupas Vagenseilius (Johann Christoph Wagenseil 1633–1705), nurodęs, kad būtent Izaoko Trakiečio kūrinys

yra vienas iš svarbiausių ir kartu pavojingiausių antikrikščioniškų judaizmo veikalų, kurį esą būtina kuo greičiau paneigti.

Tokia buvo šios Trakuose gimusios knygos lemtis: judaizmo šalininkai vertino ją kaip Mozės mokymo stiprinimą, o krikščionių tarpe ji sukėlė didelį pasipiktinimą ir sąmyšį.

O sparčiai modernėjančios Europos rašytojams ir filosofams Izaoko Trakiečio veikalas tapo vienu iš įkvėpimo šaltinių, iš kurio semtasi antiklerikalių ir liberalių idėjų. Galima sakyti, kad lotyniškas „Tikėjimo sutvirtinimo“ vertimas, paskatinęs nemažai krikščionių atsisakyti savo tikėjimo, buvo vienas iš Apšvietos epochos postūmių.

Volteras (François-Marie Arouet, 1694–1778) pasirėmė siaubingais Izaoko Trakiečio priekaištais krikščionių pranašystėms, rašydamas „Filosofijos žodyno“ („Dictionnaire Philosophique“, 1764) „Pranašysčių“ („Prophecies“) skyrių.

Minima, kad Izaoko Trakiečio tekstą, kurį J. K. Vagenseilius nusipirko Maroko turguje, o vėliau su vertimų į lotynų kalbą publikavo Altdorfo mieste Bavarijoje, Volteras yra pavadinęs polemikos šedevru.

Trakų rašytojų sąrašo puošmena

Nelabai seniai, jau mūsų laikais, buvo sudarytas Trakų krašto rašytojų sąrašas, į kurį, deja, Izaokas Trakietis nebuvo įtrauktas. Šio sąrašo pažiba – vienas iš produktyviausių Nepriklausomos Lietuvos rašytojų Edmundas Zenonas Malūkas, kurį galima drąsiai vadinti ir Lietuvos detektyvų princu, nes šio autoriaus knygų išspausdinta daugiau nei 492 tūkst. egzempliorių, net 130 pakartotinių tiražų.

Nors šis rašytojas gimė ne Trakuose, o 1945 m. balandžio 15 d. Ylakių miestelyje Skuodo rajone, perkopęs 50-metį XXI amžiaus pradžioje jis įsikūrė netoli Trakų ir susiejo su jais antrąją savo gyvenimo pusę – pasinėrė į siautulingą rajono politinį gyvenimą ir 2000–2003 bei 2007–2011 metais buvo Trakų rajono savivaldybės tarybos nariu.

Nors ir trumpai, bet net du kartus – 2003 ir 2008–2009 metais – E. Z. Malūkas buvo ir Trakų rajono savivaldybės meru. Ne kiekvienam miestui pasitaiko turėti merą-rašytoją, o tai gundo pasidomėti, kokį poveikį šis rašto žmogus padarė Trakams.

Trakų knygynas

Pirmieji lietuviški knygynai buvo atidaryti iš karto, kai tik Rusijos imperija 1904 m. gegužės 7 d. panaikino lietuviškos spaudos draudimą – dar tų

pačių metų spalio 25-ąją duris atvėrė „Vilniaus žinių“ knygynas Aušros Vartų gatvėje Vilniuje. 1905 metų sausio 29 dieną pradėjo veikti knygynas Kauno Rotušės aikštėje, netrukus lietuviškų knygų jau buvo galima įsigyti ir Panevėžio Bajorų gatvėje atidarytame Juozo Masiulio knygynė. 1906-ųjų pradžioje Kretingoje buvo atidaryta Magdalenos Marijos Nagevičienės „Knygų krautuvė“, o Vilniaus Dominikonų gatvės name Nr. 13 savo šlovingą keturiasdešimties metų istoriją pradėjo Marijos ir Jurgio Šlapelių knygynas.

Trakuose knygynas atsirado daug vėliau – bet jis tikrai buvo, žinomi net du adresai Vytauto gatvė, Nr. 31 ir Nr. 51! Beje, į šį nemažą knygyną Vytauto g. 31, Trakuose, sovietmečiu laikytą vienu iš geresnių, mylintys žmonės skubėdavo net iš Vilniaus, kad galėtų laisvai nusipirkti kurį nors „deficitinį“ Vakarų klasikos kūrinių ar Lietuvos istorijos veikalą. Vėliau knygynas išsikėlė į kuklesnes patalpas Vytauto g. 51, Trakuose, bet net ir šiandien dar galima išgirsti, kaip vyresnės kartos trakiečiai nesąmoningai prasitaria, kad eina apsipirkti į „Knygyną“ – nors iš tiesų pirsks tik sveriamą mėsą ar kepinius. Nes ir paskutiniu adresu buvęs Trakų knygynas jau seniai yra virtęs maisto parduotuvėmis.

Išnykusių knygynų klubas

Trakai yra išskirtinis Lietuvos miestas ne tik dėl unikalios istorijos ir gamtos dermės, bet ir dėl kito fakto – tai viena iš nedaugelio savivaldybių, kurios neturi knygyno nei kaimiškose vietovėse, nei miesteliuose.

2013 metais atliktas tyrimas rodo, kad kompaniją Trakams šiame „Išnykusių knygynų klube“ sudaro Zarasų ir Švenčionių rajonų bei Birštono, Kazlų Rūdos, Rietavo ir Pagėgių miestų savivaldybės, o 2014-iais, regis, knygyno neteko ir Molėtai.

Trakų knygyno mirties data – 2009 metų gruodžio 21-oji: būtent tą dieną Registrų centrui buvo pateiktas prašymas išregistruoti Trakų knygyną iš Juridinių asmenų registro.

2008-ųjų „Aiškinamasis raštas“

anau, nemažai žmonių dar prisimena Stefaniją Šumskienę (1937–2011), kuri iki paskutinės 2009-ųjų dienos organizavo Trakų knygyno darbą. Ji pasirūpindavo, kad Trakams netrūktų naujausių leidinių, o užėjęs į knygyną jaustumeisi kaip laukiamas svečias. Užsukdavo į knygyną ir Trakų literatai, kuriuos ponia Stefanija pavaišindavo kava su namie keptais sausainiais.

Nukelta į 5 p.

Atkelta iš 4 p.

Dažnas svečias buvo ir garsusis detektyvų meistras – pasakojama, neva vieną dieną besimėgaudamas karštu gėrimu jis ir pranešęs, kad Trakų knygyną planuojama panaikinti, o jo vadovei siūloma išeiti garbingo poilsio su dviejų mėnesių išeitine...

2008 m. spalio 30 d. buvo parengtas Trakų rajono savivaldybės tarybos sprendimo „Dėl UAB „Trakų knygynas“ ir UAB „Trakų paslaugos“ reorganizavimo“ projektas su „Aiškinamuoju raštu“, kurį čia pacituosiu:

„Išnagrinėjus esamą padėtį informuojame, kad Trakų rajono savivaldybei priklausančio UAB „Trakų knygynas“ pajamos pastoviai yra mažesnės negu padaromos išlaidos. Kadangi ateityje pajamos nepadengs padarytų išlaidų ir bendrovė neišlaikys, todėl tikslinga pradėti tam tikrus veiksmus dėl jo likvidavimo, ar reorganizavimo.

Norint, kad Trakuose išliktų knygynas tai tikslingiausia būtų UAB „Trakų knygynas“ prijungti prie kitos akcinės bendrovės, o patalpas, kurios yra 174,66 kv.m, leisti išnuomoti knygyno paskirčiai. Leidus nuomoti patalpas UAB „Trakų knygynas“, tai reikalinga bus išlaikyti direktorių ir buhalterį, kurie administruotų nuomos mokestį, nes knygynas kitų paslaugų nevykdo.

Šiuo sprendimo projektu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymu siūloma prie UAB „Trakų paslaugos“ prijungti UAB „Trakų knygynas“. Prijungimo būdas yra geresnis negu sujungimo, kadangi tuo atveju (reorganizavime dalyvaujančiai UAB „Trakų paslaugos“) pereina visos reorganizuojamo juridinio asmens (UAB „Trakų knygynas“) teisės ir pareigos. <...>“.

415 metų Trakų knygos ciklas

Teisybės dėlei būtina patikslinti, kad Trakų rajono savivaldybės meras E. Z. Malūkas

Knygynas Vytauto g. 31, Trakuose. Iš 1981 metų leidinio „Trakų rajonas“.

nebespėjo pasirašyti sprendimo, kuriuo Trakų knygynas buvo prijungtas prie UAB „Trakų paslaugos“. Netrukus tai padarė jį pakeitęs meras Vincas Kapočius, sprendimą Nr. S1-13 tokiu pačiu pavadinimu pasirašęs 2009 metų sausio 29 dieną.

Deja, UAB „Trakų paslaugos“ knygyno veiklos netesė ir kitiems knygų tiekėjams neišnuomojo 174,66 kv. m ploto buvusio

knygyno patalpų. Todėl šiandien buvusioje Izaoko Trakiečio ir viso pasaulio rašytojų Trakų šventovėje turime unikalią galimybę įsigyti puikiausios kiaušienos išpjovos ir gardžiausių pyragų.

415 metų – tiek praėjo nuo 1594-ųjų, kai po Izaoko Trakiečio mirties jo mokinyš parengė rankraštį, it liepsna išplitusį per Europą, iki 2009-ųjų, kai buvo

pasirašytas dokumentas, nulėmęs Trakų knygyno mirtį.

Bet viltis, kaip sakoma, miršta paskutinė – kas žino, gal jau prasidėjo naujas 415 metų ciklas ir netrukus mes ar mūsų vaikai sulauksime dar vienos knygos, kuri vėl pagarsins pasaulyje Trakų vardą, o tada šiame mieste vėl atsiras knygynas. Juk Lietuvos Didžiųjų kunigaikščių rezidencija to verta?

„Tele2“ Kalėdos: kartu su planais akcijos telefonai iki 68 proc. pigiau, o kompiuteriai – nuo 99 Eur

„Tele2“ klientams Kalėdos jau prasidėjo – operatorius skelbia įspūdingas nuolaidas akcijos telefonams ir kompiuteriams su sutartimi įsigyti. Pasiūlymais pasinaudoti galima internetinėje svetainėje www.tele2.lt arba bet kuriame „Tele2“ salone.

„Norėjome, kad per šias šventes mūsų klientai galėtų daugiau dėmesio skirti laikui su artimaisiais, o ne rūpesčiams dėl kalėdinių pirkinių ir ypač – išlaidų. Todėl jau dabar paruošėme sutaupyti padedančių pasiūlymų, kad Kalėdoms būtų galima pasiruošti anksčiau ir ramiau“, – sakė Vaida Burnickienė, „Tele2“ pardavimų direktorė.

Su „Tele2“ planais – akcijos išmanieji net iki 68 proc. pigiau!

Artėjančių švenčių proga, „Tele2“ paruošė ypatingų pasiūlymų, skirtų klientų pamėgtiems išmaniesiems įsigyti – nuolaidos akcijos telefonams siekia net iki 68 proc.!

Pasiūlymai galioja telefonus įsigyjant kartu su neribotų pokalbių, SMS ir interneto planu (už 19,90 Eur/mėn.) ir sudarant 24 mėn. sutartį. Beje, mėnesio įmokos už pasiūlyme dalyvaujančius telefonus prasideda tik nuo 2,16 Eur – taigi, belieka tik išsirinkti savo svajonių išmanųjį.

O rinktis tikrai yra iš ko – pasiūlyme dalyvauja skirtingų ir pasaulyje pripažintų gamintojų modeliai. Vienas tokių – keturguba pagrindine kamera išsiki-

riantis „Huawei P30 Pro“. Dabar šį itin lengvą, vos 165 gramus sveriantį, ryškių spalvų išmanųjį su 128 GB vidine atmintine įsigyti galima itin patraukliomis sąlygomis.

Šventiniais „Tele2“ pasiūlymais itin džiaugtis turėtų ir „Samsung“ gerbėjai. Vos šiais metais pristatytą išskirtinio dizaino modelį „Galaxy S10“ dabar taip pat galima įsigyti žymiai pigiau. Beje, šį telefoną rinktis turėtų daug fotografuojantys – gamintojo teigimu, jo atminties užteks daugiau nei 50 tūkst. nuotraukų saugojimui.

Mažiausiai pinigų išleis iš visų pasiūlyme dalyvaujančių telefonų pasirinkę „Xiaomi Mi A3“ modelį. Šiame trigubą kamerą ir ištvermingą bateriją turinčiame išmaniajame buvo įdiegtas ir dirbtinis intelektas

– tai reiškia, kad įrenginio procesorius susitvarkys su visomis jam skirtomis užduotimis ir veiks itin sklandžiai.

Be to, šiuos ir kitus telefonus žymiai pigiau įsigyti galima ir su kitais mokėjimo planais – tereikia užsukti į artimiausią saloną ar tinklapį www.tele2.lt ir išsirinkti labiausiai tinkantį pasiūlymą sau bei artimiesiems.

Ir tai dar ne viskas. Jei artėjančių Kalėdų proga šeimos narius ketinate nustebinti išmaniuoju įrenginiu – taip pat skubėkite į operatoriaus saloną arba internetinę parduotuvę. Nuo ausinių, kolonėlių iki roboto siurblio – „Tele2“ siūlo ne tik platų šių įrenginių asortimentą, bet ir iki 30 proc. siekiančias nuolaidas jiems įsigyti.

Apie visus pasiūlyme dalyvaujančius išmaniųjų telefonų

ir įrenginių modelius, nuolaidų sąlygas, mokesčius ir taisykles daugiau sužinosite www.tele2.lt, „Tele2“ salonuose ar paskambinus 117. Akcijos laikas bei įrenginių kiekis – riboti.

Kartu su „Tele2 Laisvu internetu“ – kompiuteriai tik nuo 99 Eur

Staigmenų paruošta ir daugiau. Artimuosius ketinantys nustebinti nauju nešiojamu kompiuteriu, jau dabar gali pasinaudoti ankstyvais „Tele2“ kalėdiniais pasiūlymais – kainos prasideda tik nuo 99 Eur!

Pasiūlymai galioja kompiuterius įsigyjant kartu su „Tele2 Laisvo interneto“ neribotu planu (už 18,90 Eur/mėn.) ir sudarant 24 mėn. sutartį. Ilgai laukti neverta – mėnesio įmokos už pasiūlyme dalyvaujančius kompiuterius prasideda vos nuo

3,08 Eur.

Didžiausia nuolaida šiuo metu taikoma „Acer Aspire 3“ modeliui. Lengvas ir lankstus nešiojamasis kompiuteris tinka tiek darbui, tiek mokslams. Juo itin patogiu naudotis, todėl šį modelį ypač verta rinktis kaip pirmąjį nesudėtingą kompiuterį.

Suklusti turėtų ir svajojantys apie stilinguosius „Apple“. Pasiūlyme dalyvauja dviejų – 128 GB ir 256 GB – talpų gamintojo kompiuteriai „MacBook Air 13“. Jie išsiskiria savo patogiu ir intuityviu valdymu, nepriekaištingu garsu bei neįtikėtinai ryškiu ekranu.

Besižvalgantiems gamintojo „Lenovo“ kompiuterių – rinktis taip pat yra iš ko. Viliojančios nuolaidos taikomos dviem šio gamintojo modeliams. „Yoga 530“ rinktis turėtų ieškantys ypač lengvo ir prie individualių poreikių prisitaikančio kompiuterio – juk jis lankstosi net 360 laipsnių kampą. Tuo tarpu modelis „V130“ yra skirtas tiems, kurie žvalgosi ne tik patogaus nešiotis kartu, bet ir ištvermingos baterijos kompiuterio – pilnai įkrauta ji tarnauja net 6 valandas.

Apie visus pasiūlyme dalyvaujančius kompiuterių modelius, nuolaidų sąlygas, mokesčius ir taisykles sužinosite www.tele2.lt, „Tele2“ salonuose ar paskambinus 117. Akcijos laikas bei įrenginių kiekis – riboti.